

Jihad: alarmisme o amenaça

La societat catalana veu amb preocupació com des de fa unes setmanes es multipliquen les detencions de presumptes terroristes islamistes. En vista d'això, els experts reconeixen que de perill n'hi ha, però demanen prudència i cercar una solució sense treure les coses fora de context.

Sha convertit Catalunya en un niu de terroristes? Tenint en compte les notícies aparegudes aquestes darreres setmanes, qualsevol lector podria pensar que sí. Almenys, ho indiquen un seguit d'informes elaborats per experts, tant universitaris com de la policia, que han aparegut paral·lelament a les diverses detencions de presumptes membres de xarxes de reclutament de jihadistes. A principi de maig va esclatar un debat polèmic als mitjans de comunicació. La Confederació Espanyola de Policia (CEP) va fer públic un informe segons el qual Catalunya s'havia convertit en el centre de reclutament de terroristes islamistes més gran d'Europa. Encara més, segons assenyalava aquest sindicat de policia, entre quatre persones i cinc es traslladen cada mes des de Catalunya a l'Iraq, a Txetxènia i a l'Afganistan per entrenar-se en el combat i, fins i tot, immolar-se en algun atemptat. Tot i que Rodrigo Gavilán, responsable de premsa del CEP, va assegurar que els integrants d'aquestes xarxes no tenen l'objectiu de cometre atemptats a Europa, sí que va advertir que ho podrien fer si volguessin, perquè han adquirit una gran capacitat operativa.

Les informacions aparegudes a la premsa sobre aquest informe van portar mala maror, no sols entre la comunitat musulmana, que té por de ser criminalitzada, sinó també entre les

entitats que fan una tasca relacionada amb el fenomen migratori. "Tot això crea un gran malestar en l'opinió pública -diu Jordi Moreras, antropòleg expert en l'islam-, perquè la gent arriba a pensar que Catalunya pot ser un camp d'entrenament de terroristes". Moreras, que dirigeix una consultoria especialitzada en afers d'immigració, assenyalava que la primera cosa que s'hauria de fer és evitar que esdevingui un debat polític. "Això no vol dir negar la realitat. S'han detectat xarxes a Catalunya i s'hi han fet detencions, cosa que fa créixer la sospita que, de perill, veritablement n'hi ha. Però caldria mirar de no crear por, comprendre les diferents dimensions del problema i separar-ho del fet migratori", diu.

Per una altra banda, David Bajona, secretari del Centre d'Estudis Estratègics de Catalunya, també assenyalava que l'advertiment que fa l'informe del CEP és real. "Ara bé, aquest informe s'ha de ponderar, perquè és d'un sindicat enfrontat a la delegació del govern a Catalunya [amb relació al desplegament dels mossos d'esquadra]. És curiós de veure com es parla molt dels problemes que hi ha a Barcelona o a Girona i no dels de Tarragona [on encara no s'ha fet el desplegament dels mossos]. El problema és greu, tot i que en l'informe s'ha ponderat a l'alça. Cridar l'atenció des dels mitjans de comunicació és poc prudent", assenyalava Bajona. Així i

tot, aquest expert en seguretat remarca que l'informe del CEP detecta algunes mancances reals dels cossos de seguretat, com per exemple la falta de traductors de l'àrab per a fer un seguiment de les escoltes telefòniques. En una línia semblant, Jordi Moreras és mostra prudent amb les notícies que posen Catalunya en l'ull de l'huracà. "La informació va ser filtrada per un sindicat de la policia amb una perspectiva ideològica molt de dretes i enmig d'un procés electoral", diu. Amb tot, Moreras considera que els serveis de seguretat i d'intel·ligència tenen una tasca molt feixuga per a prevenir les accions violentes, però "el problema és que aquestes filtracions tomben a terra tota la feina de la gent que fa temps que hi treballa".

Col·laboració acadèmica. Els cossos de seguretat de l'estat s'encarreguen de les qüestions relacionades amb la lluita contra el terrorisme islamista, en col·laboració estreta amb investigadors de l'àmbit universitari; un lligam que no és freqüent ni a Catalunya ni al País Valencià, però sí a Andalusia. Per mitjà d'algunes universitats andaluses, es porta a terme un seguiment molt acurat de l'activitat dels moviments jihadistes a l'estat espanyol. Entre les nombroses investigacions que s'han fet es destaquen les dels professors Javier Jordán, de la Universitat de Granada, i Sol Tarrés, de la Universitat de Huelva, sobre organitzacions islamistes com ara Hizb ut-Tahrir (HuT) o el moviment Yama'a Tabligh. Aquestes dues organitzacions persegueixen la implantació d'una societat islàmica arreu del món i, tot i que rebutgen la violència, mostren ambigüitat a l'hora de condemnar-la. De tota manera, tal com assenyalen els autors dels estudis, el principal problema és que aquestes associacions, en la mesura que propugnen l'aïllament de les comunitats musulmanes, poden servir de font de proveïment per a les xarxes de reclutament de jihadistes. Aquests investigadors andalusos han detectat la presència de Yama'a Tabligh al llarg de tota la costa mediterrània, des d'Andalusia fins a Catalunya passant pel País Valencià, i la de Hizb ut-Tahrir sobretot a Barcelona on, segons

Un grup de persones procedents de les comarques gironines es manifesta a Madrid per demanar l'absolució dels detinguts a l'operació Estany, l'octubre de l'any passat.

Jordan i Tarrés, s'han introduït en diverses associacions culturals. Tot i que EL TEMPS ha intentat parlar amb aquests investigadors per obtenir més detalls sobre els seus estudis, no ha estat possible per motius diferents. Tanmateix, David Bajona, del Centre d'Estudis Estratègics de Catalunya, considera que els documents elaborats per aquests experts de les universitats andaluses tenen una gran credibilitat i es lamenta que a Catalunya no hi hagi iniciatives semblants. "Aquests experts treballen amb mètodes de recerca sociològica i amb tècniques molt rigoroses. Fan treball de camp dins les comunitats musulmanes i tenen un contacte molt fluid amb els cossos de seguretat. No emeten documents gens propagandístics i en ocasions han contribuït a detectar operacions importants amb antelació", diu el secretari d'aquest centre privat dedicat a l'anàlisi de qüestions relacionades amb la seguretat.

De la tradició al radicalisme.

Un dels principals elements que tenen en compte els experts és quina forma alguns individus de la comunitat musulmana es radicalitzen i es converteixen en elements susceptibles de ser captats per les xarxes de reclutament de jihadistes. "El procés de radicalització és clau a l'hora d'analitzar per què una persona determinada es converteix en un militant jihadista -diu David Bajona. El procés consisteix a proporcionar elements a les persones que poden ser captades, com ara contactes per internet, vídeos en què es justifiquen les actuacions violentes a l'Iraq o bé literatura religiosa radical

Algunes actuacions
judicials han
causat confusió
entre els ciutadans

per a legitimar la Jihad. A partir d'aquí es van formant grups que s'aïllen socialment fins que s'han preparat per incorporar-se a alguna cèl·lula terrorista. Aquest grups no necessàriament es reuneixen en una mesquita; de fet, la pressió amb què topen per part de la comunitat religiosa mateix fa que els reclutadors se serveixin d'uns altres espais, com ara locutoris, comerços o cases particulars."

L'antropòleg especialitzat en cultura islàmica Jordi Moreras matisa que cal parlar de *tradicionalització* més que no pas de *radicalització*. "Hi ha doctrines com el salafisme, presents a Catalunya, que propugnen un distanciament amb la societat d'acollida i no per això han de ser necessàriament considerades com l'avantsala d'una activitat terrorista", diu. Un dels principals problemes, segons aquest expert, és que, contràriament a allò que s'esperava, a mesura que el fenomen migratori augmenta hi ha un procés de retrobament

dels individus amb els seus referents culturals i es troben amb gent que els persuadeix de tancar-se dins la pròpia comunitat. "Aquesta tradicionalització és un pas intermedi, però no necessàriament marca el pas del salafisme

A Catalunya i al País Valencià hi ha una manca de col·laboració entre universitats i policia

L'esposa d'un suposat membre d'al-Qaida arriba a l'Audiència Nacional espanyola, l'organisme que s'ocupa de les causes de terrorisme, per declarar en el judici de l'11-M.

doctrinal a la violència; és a dir, no és una porta d'entrada a la violència. A la vegada, també és un error, com es va demostrar amb els atemptats de Londres, de pensar que joves plenament integrats no puguin cometre atemptats", assenyala Moreras.

Curar-se en salut. Per a l'opinió pública, la detenció de presumptes terroristes islamistes és un arma de doble tall; per una banda pot donar entenent que el perill s'ha desarticulat, però per una altra pot suscitar alarma social. Per a acabar-ho d'adobar, algunes actuacions portades a terme pels jutges també poden aixecar una certa confusió entre els ciutadans. En són exemples les causes de l'Audiència Nacional espanyola contra uns paquistanesos que van ser acusats de voler atemptar al Maremàgnum de Barcelona i que després van ser alliberats sense càrrecs; o bé l'anomenada operació Estany, que va impulsar un moviment popular de suport als de-

tinguts a Banyoles (Pla de l'Estany). El grup d'algerians residents a les comarques gironines, coneguts per *escamot Dixan*, van ser detinguts l'any 2003, posteriorment alliberats sense càrrecs i després tornats a empresonar, en un procés que, com assenyala l'advocat Sebastià Salellas en les pàgines següents, no ha reunit totes les garanties que ha d'atorgar un veritable estat de dret. En aquest sentit, respecte si la política antiterrorista és massa preventiva, Jordi Moreras opina que els serveis de seguretat tenen una tasca molt complicada. "En vista d'una amenaça que existeix, és a dir, quan hi ha una evidència que crema, la policia intervé ràpidament. Crec que hem d'entendre el neguit dels serveis de seguretat. Ara bé, hi ha una cosa que ningú no fa: si per un motiu o un altre les persones detingudes queden en llibertat sense càrrecs, ningú no es preocupa de restablir-ne la imatge. Aquest és, per exemple, el cas de Taoufik Cheddadi [l'ex-imam de Badalona i

de Santa Coloma de Gramenet que ha estat detingut diverses vegades], a qui han fet un judici paral·lel", remarca Moreras.

El paper dels imams i de les associacions islàmiques és clau, a parer dels experts, en tot aquest procés. "Hem de tenir present que, tot i que l'amenaça és per a tothom, la comunitat musulmana n'és la més afectada, perquè [el jihadisme] en perverteix el missatge de pau. La paradoxa és que des de fa temps Cheddadi mateix advertia del perill. Tot i que les serveis de seguretat han vist que a les mesquites no hi ha res, les continuen criminalitzant", es queixa Moreras, convençut de la necessitat de posar-hi remei: "Cal posar fi a la paranoia i ser prudents amb els arguments. Totes les persones implicades, policia, polítics, mitjans de comunicació, han d'actuar amb cautela i engegar una anàlisi que permeti de trobar-hi solució".

Xevi Camprubi